

Læreplan i religion og etikk, samisk plan, fellesfag i studieforberevende utdanningsprogram

Gjelder fra 01.08.2007

Gjelder til 31.07.2022

Formål

Religion og etikk er både et kunnskapsfag og et holdningsdannende fag. Faget legger vekt på religiøse og filosofiske tradisjoner i samisk, norsk, europeisk og global sammenheng.

Religiøse, etiske og filosofiske spørsmål berører individer og samfunn som helhet, både som grunnlag for fellesskap og som kilde til splid. Gjensidig toleranse på tvers av ulikheter i religion og livssyn er en forutsetning for fredelig sameksistens i flerkulturelle og flerreligiøse samfunn.

Faget skal bidra til kunnskap om og respekt for ulike religiøse, livssynsmessige og etiske ståsteder i lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt perspektiv. Opplæringen i faget skal utvikle teoretisk og praktisk kompetanse til å analysere og sammenlikne religioner, livssyn og filosofiske retninger.

Som holdningsdannende fag skal religion og etikk også gi rom for refleksjoner over egen identitet og egne livsvalg. Opplæringen i faget skal bidra til å stimulere hver enkelt elev i arbeidet med livstolknings- og holdningsspørsmål.

Hovedområder

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må sees i sammenheng.

Religion og etikk har kompetansemål etter Vg3 i studieforbereidende utdannings-program.

Oversikt over hovedområder:

Hovedområder Vg3:			
Religionskunnskap og religionskritikk	Sirkumpolare urfolksreligioner og islam	Kristendommen	Filosofi, etikk og livssynshumanisme

Religionskunnskap og religionskritikk

Hovedområdet *religionskunnskap og religionskritikk* handler om utbredelsen av religioner og livssyn både globalt, regionalt, nasjonalt og lokalt. I hovedområdet introduseres analyse-verktøy som grunnlag for en helhetlig og balansert forståelse av de enkelte religionene. Hoved-området dreier seg også om grunnleggende spørsmål knyttet til religionenes rolle i samfunnet.

Sirkumpolare urfolksreligioner og islam

Hovedområdet *sirkumpolare urfolksreligioner og islam* innebærer fordypning i sirkumpolare urfolksreligioner og islam i fortid og nåtid. Det blir lagt vekt på sentrale trekk ved religionenes etikk, sentrale kildetekster fra hver av religionene, sentrale tenkemåter og uttryksformer, ulike retninger og estetiske og rituelle uttrykk i religionene. Et viktig tema er også forholdet mellom sirkumpolare urfolksreligioner og de dominerende nasjonale religioner eller livssyn og islams forhold til andre religioner og livssyn.

Kristendommen

Hovedområdet *kristendommen* handler om kristendommen i dens forskjellige varianter, lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt, både i et historisk og nåtidig perspektiv. I dette hovedområdet blir det lagt vekt på viktige trekk ved kristendommens etikk, sentrale

tekster fra kristendommen, og estetiske og rituelle uttrykk. Viktige temaer er kristendommens forhold til andre religioner og livssyn og kirkens misjonshistorie i sirkumpolare områder.

Filosofi, etikk og livssynshumanisme

Hovedområdet *filosofi, etikk og livssynshumanisme* dreier seg om noen utvalgte filosofer fra ulike epoker og fra flere deler av verden. Hovedområdet omhandler også sentrale etiske begreper og argumentasjonsmodeller, og danner grunnlag for egne meninger og valg. Hovedområdet dreier seg videre om livssynshumanismen i et historisk og aktuelt perspektiv. Kontinuitet og spenninger innenfor den globale humanismens tradisjon er sentralt.

Timetall

Timetallet er oppgitt i 60-minutters enheter:

STUDIEFORBEREDENDE UTDANNINGSPROGRAM:

Vg3: 84 årstimer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I religion og etikk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i religion og etikk innebærer å lytte og formulere seg gjennom samtaler, dialog og fortellinger. Dette betyr at holdninger til etiske, filosofiske og religiøse spørsmål blir prøvd ut og formet gjennom møtet med andre. Å kunne presentere stoff på en strukturert og tilgjengelig måte og kunne forklare faglige fenomener ved hjelp av relevante fagbegreper er sentralt.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i religion og etikk innebærer å formulere kunnskaper og refleksjoner slik at de blir tydelige både for eleven selv og for andre.

Å kunne lese i faget religion og etikk innebærer å tolke og reflektere over historiske, religiøse og filosofiske tekster, bilder, gjenstander, tegn og symboler. Å lese dreier seg også om å oppfatte problemstillinger, avdekke argumenter og identifisere hovedsynspunkter i ulike tekster og å kunne bearbeide og vurdere informasjon.

Å kunne regne i religion og etikk dreier seg om å kunne bruke statistikk, tabeller, kalendere og annet tallmateriale.

Å kunne bruke digitale verktøy i religion og etikk innebærer kunnskapsinnhenting, kunnskapsbearbeiding og presentasjon. Det betyr også å utøve kildekritikk og etisk skjønn ved bruk av digitale verktøy.

Kompetansemål

Etter Vg3

Religionskunnskap og religionskritikk

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for religionenes geografiske og demografiske utbredelse
- presentere hovedtrekk ved religions- og livssynsmangfoldet i Sápmi/Sábme/Saepmie og Norge
- diskutere ulike religionsdefinisjoner, herunder begrepene 'samisk religion' og 'sirkumpolare urfolksreligioner'
- presentere og drøfte ulike dimensjoner ved religionene: lære, myter og fortellinger, ritualer, opplevelser, etikk, sosial organisering, kunst og materielle uttrykk
- drøfte ulike former for religiøs søking i vår tid
- gjøre rede for og vurdere ulike former for religions- og livssynskritikk
- drøfte samarbeid og spenninger mellom religioner og livssyn og reflektere over det pluralistiske samfunnet som en etisk og filosofisk utfordring

Sirkumpolare urfolksreligioner og islam

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for hva som er det sentrale i religionene i fortid og nåtid
- gjøre rede for fellestrekk og særtrekk ved sirkumpolare urfolksreligioner og deres rolle i formidlingen av kulturell og religiøs identitet
- drøfte viktige trekk i religionenes etikk
- vurdere sentrale kilder til forståelse av religionene
- beskrive og analysere noen estetiske og rituelle uttrykksformer i religionene
- drøfte religionenes syn på kjønn og kjønnsroller
- drøfte sirkumpolare religioners forhold til andre religioner og livssyn
- drøfte islams syn på andre religioner og livssyn

Kristendommen

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for sentrale trekk i kristendommen
- gjøre rede for kirkens misjonshistorie i samiske områder og samisk kirkeliv i dag
- beskrive og reflektere over hovedtrekk i kristen etikk
- tolke noen sentrale tekster fra Bibelen og kristen tradisjon
- gjøre rede for læstadianismens fremvekst, ulike utforminger i dag og dens historiske betydning som kulturell og religiøs identitetsmarkør
- gjøre rede for eksempler på kontinuitet og forandring i kristendommens historie i og utenfor Europa
- presentere to konfesjonelle utforminger av kristendommen i dag
- beskrive og analysere noen estetiske og rituelle uttrykk i kristendommen
- drøfte kristendommens syn på kjønn og kjønnsroller
- drøfte kristendommens syn på andre religioner og livssyn
- sammenlikne kristendommen med andre religioner og livssyn

Filosofi, etikk og livssynshumanisme

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- presentere noen sentrale temaer i europeisk filosofihistorie fra antikken til i dag
- gjøre rede for hovedtanker hos to europeiske filosofer, en fra antikken og en fra nyere tid
- gjøre rede for hovedtanker hos en kinesisk eller indisk filosof
- forklare sentrale etiske begreper og argumentasjonsmodeller og gjenkjenne og vurdere ulike typer etisk tenkning
- drøfte etiske verdier og normer knyttet til urfolks kulturer og tradisjoner
- føre dialog med andre om aktuelle etiske spørsmål
- gjøre rede for og drøfte sentrale trekk og dimensjoner ved livssynshumanismen
- presentere hovedretninger innen nasjonal og internasjonal humanisme fra 1930-tallet til vår tid og diskutere likheter og ulikheter mellom de ulike retningene
- drøfte syn på kjønn og kjønnsroller hos noen filosofer

Vurdering

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Årstrinn	Ordning
Vg3 studieforbereende utdanningsprogram	Elevene skal ha en standpunktkarakter

Eksamen for elever

Årstrinn	Ordning
Vg3 studieforbereende utdanningsprogram	Elevene kan trekkes ut til muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt

Eksamen for privatister

Årstrinn	Ordning
Vg3 studieforbereende utdanningsprogram	Privatistene skal opp til muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.